

ธนาคารหน่วยกิต ระบบธนาคารหน่วยกิต
การเทียบโอนและการสะสมหน่วยกิตหรือผลการเรียนรู้

รศ.ดร. อุทัย บุญประเสริฐ นางสาว อรุณี ตระการไพโรจน์

20 เมษายน 2560

ธนาคารหน่วยกิต

เป็นระบบทะเบียนเฉพาะ สำหรับผู้ที่ต้องการสะสมหน่วยกิตหรือผลการเรียนรู้ โดยจัดให้มีทะเบียนหรือสมุดสะสมหน่วยกิต ให้สามารถนำผลการเรียน ผลการเรียนรู้ จากแหล่งต่างๆ มาสะสมเป็นหน่วยกิตหรือผลการเรียนรู้ ผากไว้ในธนาคารหน่วยกิตของหน่วยที่รับผิดชอบการสะสมหน่วยกิตหรือหน่วยการเรียนรู้ หรือธนาคารหน่วยกิตในสถาบันอุดมศึกษาได้ โดยให้ความยืดหยุ่นในข้อจำกัดต่าง ๆ ของการศึกษาในระบบตามหลักสูตรปกติ เช่น ไม่จำกัดตายตัวในเรื่องระยะเวลาในการสะสมหน่วยกิต และระยะเวลาในการเรียน เป็นต้น

การจัดระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา มีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) มีเพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาหรือในมหาวิทยาลัย มีเพื่อเปิดโอกาสการเรียนรู้ ให้ผู้ที่ต้องการมีความรู้สามารถเข้าเรียนได้ ช่วยให้ผู้เรียนที่ออกจากระบบมหาวิทยาลัยไปแล้ว สามารถกลับเข้ามาเรียนใหม่ได้ตลอดเวลา โดยลดข้อจำกัดบางประการ เช่น ต้องลงทะเบียนเรียนใหม่ การไม่จำกัดอายุของผู้เข้าเรียน การเปิดโอกาสให้ได้ศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยโดยไม่เน้นเรื่องการให้ปริญญา

ระบบธนาคารหน่วยกิตที่ก้าวหน้ามาก จะเปิดโอกาสให้ผู้ที่ต้องการสะสมหน่วยกิตหรือต้องการสะสมผลการเรียนรู้ สามารถนำผลการเรียนรู้อาณาจารย์ ผากไว้ในทะเบียนเฉพาะ หรือในสมุดสะสมหน่วยกิตของธนาคารหน่วยกิต ของสถาบันอุดมศึกษาได้ ซึ่งในเรื่องนี้ รศ.นพ.สรนิต ศิลธรรม รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา(กกอ.) ได้เปิดเผย เมื่อ 3 พ.ค.59 ว่า คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมระบบธนาคารหน่วยกิต ได้เตรียมการปรับปรุงระบบธนาคารหน่วยกิตเพื่อสนับสนุนส่งเสริม และกระตุ้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยให้สามารถนำผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ ผลการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย หรือผลการเรียนรู้จากประสบการณ์และอาชีพ มาใช้ในการเทียบโอนหน่วยกิต ซึ่งจะทำให้เกิดการต่อยอดในการเพิ่มความรู้ เพิ่มทักษะความสามารถในอาชีพที่ตนเองมี ให้มากขึ้นได้ ขณะนี้อยู่ระหว่างการนำประกาศทบวงมหาวิทยาลัยเรื่องหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาตรีเข้าสู่อุดมศึกษาในระบบ พ.ศ. 2545 มาปรับปรุงให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการดำเนินการดังกล่าวมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันกระบวนการเรียนรู้ของคนไทยมี 4 แบบแล้ว คือ 1. ในระบบ 2. นอกระบบ 3. ตามอัธยาศัย และ 4. การเรียนรู้จากประสบการณ์และอาชีพ และในปัจจุบันก็ปรากฏว่า มหาวิทยาลัยบางแห่ง ได้ดำเนินการเรื่องเทียบ

โอนในระบบหลักสูตรของตนเองอยู่แล้ว แต่ส่วนใหญ่เป็นการเทียบโอนหน่วยกิตทางวิชาการตามหลักสูตร ไม่ได้ก้าวไกลไปถึงการเทียบโอนจากประสบการณ์หรือจากสมรรถนะอาชีพ

ในทางปฏิบัติ จะหมายถึง การจัดระบบทะเบียนที่ก้าวหน้าไปถึงขั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถนำ**ผลการเรียน**ที่ได้จากการศึกษาในระบบ ที่ได้จากการศึกษานอกระบบ จากการศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้จากประสบการณ์และอาชีพของแต่ละคน มา**เก็บสะสมไว้ในระบบทะเบียน**หรือ**เก็บสะสมไว้ในธนาคารหน่วยกิตของสถาบัน** เพื่อรับประกาศนียบัตร วุฒิบัตร สัมฤทธิ์บัตร **อนุปริญญาหรือปริญญาบัตร** หรือตามหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาได้ โดยไม่จำกัดอายุผู้เรียน คุณวุฒิผู้เรียน ระยะเวลาในการสะสมหน่วยกิต และระยะเวลาในการเรียน จะเห็นได้ว่าสถาบันอุดมศึกษาใดที่ประสงค์จะเปิดดำเนินการในระบบธนาคารหน่วยกิต โดยเฉพาะในระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี ก็อาจกระทำได้ โดยความเห็นชอบจากสภาสถาบันอุดมศึกษา และแจ้งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทราบ หรือเพื่อพิจารณาตาม**หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียน** หรือ ให้ความเห็นชอบตามหลักเกณฑ์มาตรฐานต่อไป

ด้วยวิธีการนี้ ในกรณีของประเทศไทย ผู้ที่จบอาชีวศึกษาและผู้ที่กำลังทำงาน จะได้รับโอกาสเข้าศึกษาได้ด้วยความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยสถาบันอุดมศึกษาปรับหลักสูตร เปิดโอกาสเพิ่มขึ้น ให้สามารถรองรับการเข้าศึกษาได้ตลอดเวลา และส่งเสริมให้มีการ**สะสมหน่วยกิต**ได้ ด้วยรูปแบบของธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ซึ่งไม่ว่าจะเรียนรู้แบบใด ระบบใด โดยหลักการทางการศึกษาสมัยใหม่แล้ว สามารถเทียบโอนกันได้ในระบบธนาคารหน่วยกิต และถ้ามหาวิทยาลัย**เข้ามามีบทบาทดำเนินการด้วย** ระบบธนาคารหน่วยกิต ดังกล่าว ก็จะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดการสร้างงานที่สอดคล้องกับนโยบาย Startup และ Thailand 4.0 ของประเทศได้สะดวกยิ่งขึ้น และจะมีส่วนช่วย**กระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัวในการเรียนรู้ตลอดชีวิต** เกิดการต่อยอดความสามารถทางด้านอาชีพได้ดียิ่งขึ้น โดยเมื่อมาเทียบโอนได้ อาจนำไปสู่การ**ได้รับประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตร**

เมื่อระบบธนาคารหน่วยกิตนี้พัฒนาเต็มรูปแบบ และขยายระบบอย่างกว้างขวางแล้ว ประชาชนทั่วไป ผู้เรียน หรือผู้ที่ประสงค์จะสะสมหน่วยกิตหรือหน่วยการเรียนรู้ สามารถนำ**ผลการเรียนรู้**ของตน มา**ฝากสะสมไว้ได้** ในแบบเปิดบัญชีหรือขึ้นทะเบียนเปิดบัญชีสะสม (Credit Account) หน่วยกิตหรือหน่วยการเรียนรู้ คล้าย ๆ บัญชีเงินออมของธนาคาร (Saving Account) แต่กรณีธนาคารหน่วยกิตนี้ จะให้**ฝากได้-ถอนไม่ได้** เน้นให้ความสำคัญกับผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ หรือเพื่อให้ได้รับคุณวุฒิทางการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกกลุ่มทุกเหล่า ทุกประเภท สามารถเข้าถึงได้ โดยไม่มีเงื่อนไขของคุณสมบัติผู้เรียน คุณวุฒิ หรือระยะเวลาในการเรียน เป็นข้อจำกัด ทำให้ประชาชนทั่วไปที่สนใจ สามารถสะสมผล

การเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ได้ ทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และจากประสบการณ์และอาชีพ โดยใช้หลักเกณฑ์การเทียบโอน”ผลการเรียน” “ผลการเรียนรู้” ให้แก่ผู้เรียน(ผู้ฝาก) ด้วยระบบการประเมินที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และมีการดำเนินงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้

หลักการสำคัญของระบบธนาคารหน่วยกิต

- ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพิ่มโอกาสในการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่บุคคล ผู้เรียน ให้สามารถเข้าถึงการศึกษาตลอดชีวิต สามารถพัฒนาตนเอง โดยการศึกษา ด้วยการฝึกอบรม ทั้งในรายวิชา ในหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรระยะยาว รวมทั้งจากประสบการณ์และสมรรถนะอาชีพ โดยไม่จำกัดระยะเวลาและสามารถสะสมหน่วยกิต เพื่อการศึกษาในระดับ ประเภทต่าง ๆ ได้
- ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนและผลการเรียนรู้ มาสะสมในธนาคารหน่วยกิตได้ ตามหลักเกณฑ์มาตรฐานและเกณฑ์อื่นที่เกี่ยวข้อง ในการเทียบโอนผลการเรียนตามระดับคุณวุฒิ หรือการเข้าสู่การศึกษาในระบบได้
- ผู้เรียนสามารถสะสมผลการเรียนและผลการเรียนรู้ได้ โดยยืดหยุ่นหรือมีการผ่อนคลายข้อจำกัดในเรื่องอายุของผู้เรียน คุณวุฒิ ระยะเวลาในการสะสมหน่วยกิต และระยะเวลาในการเรียน
- ประชาชนทั่วไป ผู้เรียน หรือผู้ที่ประสงค์จะสะสมหน่วยกิตหรือหน่วยการเรียนรู้ สามารถนำผลการเรียนรู้ของตน มาขึ้นทะเบียนเปิดบัญชีสะสมหน่วยกิต (Credit Account) ฝากสะสมไว้ได้ ในแบบเปิดบัญชีหน่วยกิตหรือหน่วยการเรียนรู้ คล้าย ๆ บัญชีเงินออมของธนาคาร (Saving Account) ที่สามารถลงทะเบียนและสะสมหน่วยกิตได้ตลอดชีวิต โดยไม่มีเงื่อนไขเวลาในการสะสมและระยะเวลาในการศึกษาแบบตายตัว
- การสะสมหน่วยกิตในธนาคารหน่วยกิต สามารถสะสมได้ ทั้งผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การเรียนรู้จากการศึกษานอกระบบ จากการศึกษาตามอัธยาศัย การเรียนรู้จากประสบการณ์และอาชีพ
- ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนและสะสมหน่วยกิตได้ตลอดชีวิต โดยไม่มีเงื่อนไขของระยะเวลาในการสะสมและระยะเวลาในการศึกษา
- ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนและสะสมหน่วยกิตในสถาบันอุดมศึกษาได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการเทียบโอนของสถาบันอุดมศึกษา โดยผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากการศึกษาอบรม ทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และจากประสบการณ์ การเรียนรู้ มาสะสมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับคุณวุฒิในระดับหรือในสาขาวิชาที่ได้สะสมผลการเรียนรู้ไว้ได้ โดยไม่ต้องเสียเวลาเรียนในสิ่งที่มีความรู้แล้ว ช่วยให้ประหยัดทั้งเวลา ทรัพยากร

8. บุคคลสามารถวางแผนเส้นทางการศึกษาและการพัฒนาของตนเองได้ และสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบคุณวุฒิได้อย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน

การเทียบโอนและโครงสร้างกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

ระดับ	ระดับผลการเรียนรู้ ตามระดับคุณวุฒิการศึกษา (TQF)	ระดับสมรรถนะ ตามระดับคุณวุฒิวิชาชีพ (NPQF/NVQF)	ระดับ
9	ปริญญาเอก	ผู้ทรงคุณวุฒิ	7
8	ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง	ผู้เชี่ยวชาญพิเศษในอาชีพ	6
7	ปริญญาโท		
6	ประกาศนียบัตรบัณฑิต		
5	ปริญญาตรี	ผู้เชี่ยวชาญในอาชีพ	5
4	อนุปริญญา / ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	ผู้ชำนาญการในอาชีพ	4
3	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	ผู้มีทักษะเฉพาะทาง	3
2	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ผู้มีทักษะฝีมือ	2
1	มัธยมศึกษาตอนต้น	ผู้มีทักษะเบื้องต้น	1

แนวปฏิบัติสำหรับ Credit Bank

เชื่อมโยงผลการเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษา (การศึกษาในระบบ) ผลการเรียนรู้จากการศึกษานอกระบบ จากการศึกษาตามอัธยาศัย จากประสบการณ์การเรียนรู้และสมรรถนะในการปฏิบัติอาชีพให้สามารถสะสมได้ โดยต้องมีระบบและกลไกในการเข้าสู่ระดับคุณวุฒิที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายมากขึ้น เพื่อให้บุคคลที่มีประสบการณ์หรือสมรรถนะจากการปฏิบัติงานสามารถเทียบโอนหรือเติมเต็ม เพื่อให้ได้การรับรองตามคุณวุฒิ ตามระดับหรือประเภทของคุณวุฒินั้น ๆ ด้วย

- หลักเกณฑ์การเทียบวิชาเรียนและการโอนหน่วยกิตระหว่างการศึกษาในระบบ
- หลักเกณฑ์การเทียบโอนความรู้ และการให้หน่วยกิตจากการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัยเข้าสู่การศึกษาในระบบ

วิธีการประเมินผลการเรียนรู้

- วิธีการประเมินผลการเรียนรู้จากการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย ให้เป็นไปตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด เช่น
 1. การสอบมาตรฐาน (credit from standard tests: CS)
 2. การสอบที่ไม่ใช้การสอบมาตรฐาน (credit from non standard tests) หรือ credit from exam: CE)
 3. หน่วยกิตที่ได้จากการประเมิน จากการอบรมโดยหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา (credit from training: CT)
 4. หน่วยกิตที่ได้จากแฟ้มสะสมงาน (credit from portfolio: CP)

กรณีตัวอย่าง

กรณีจากน.ร.ธนาคารหน่วยกิต สุนิสิต...รั้ว นนทรี

การศึกษาที่อพเกรดจากน.ร.ในธนาคารหน่วยกิต สุนิสิต...รั้วนนทรี

(<http://www.vcharkarn.com/blog/38046>) เป็นโครงการ

ธนาคารหน่วยกิต คณะวิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน มหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์ นครปฐม เป็นโครงการที่

รับสมัครนักเรียนที่จบ ม. 5 มาลงทะเบียน

กับธนาคารหน่วยกิต เมื่อนักเรียนกลุ่มนี้

ได้เรียนจบ ม.6 แล้ว ก็จะได้รับโควตา

พิเศษทันที เมื่อเข้ามาศึกษาต่อใน

สาขาวิชาที่เลือกเรียนของคณะวิศวกรรมศาสตร์ เป็นโครงการธนาคารหน่วย

กิตแบบเรียนจริง เก็บหน่วยกิต จริงของคณะวิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์

นครปฐม

นับเป็นโครงการหนึ่งของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ประสบผลสำเร็จ ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณของผู้เข้าศึกษา โครงการธนาคารหน่วยกิตนี้ เป็นโครงการที่รับสมัครนักเรียนที่ผ่านการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.5) มาสอบคัดเลือก เพื่อเข้ามาเรียนล่วงหน้าร่วมกับนิสิตชั้นปีที่ 1 ของคณะวิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน โดยนักเรียนจะเรียนควบคู่ไประหว่างการเรียนในระดับชั้นม.6 และเรียนบางรายวิชาในระดับมหาวิทยาลัย โดยโครงการดังกล่าว เปิดโอกาสให้นักเรียนผู้ผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ สามารถเลือกเรียนได้ไม่บังคับ ซึ่งอาจจะเลือกเรียนเพียง 1-2 วิชาก็ได้ เมื่อนักเรียน

กลุ่มนี้ได้เรียนจบในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้ว ก็จะได้รับโควตาพิเศษทันที เมื่อพวกเขายืนยันสิทธิ์ ที่จะเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เลือกเรียนของคณะวิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน

ข้อดีของโครงการธนาคารหน่วยกิต คือ

- นักเรียนได้ทดลองเรียนในรายวิชาที่สนใจได้จริง
- ได้เรียนกับอาจารย์ที่สอนในระดับมหาวิทยาลัยจริง
- รู้แนวการเรียนและการวัดผลการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยจริง
- มีโควตาพิเศษให้ศึกษาต่อในคณะวิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสนจริง
- ค่าเล่าเรียนถูก
- สามารถสะสมวิชาที่เรียนผ่านแล้ว ไว้ใช้ในระดับอุดมศึกษาได้จริง

ที่ผ่านมา โครงการธนาคารหน่วยกิตนี้ในช่วงเปิดตัว เป็นที่ฮือฮาของบุคคลทางการศึกษา บางท่านถึงกับยกย่องให้โครงการธนาคารหน่วยกิตเป็นนวัตกรรมใหม่ทางการศึกษา โครงการธนาคารหน่วยกิตได้รับการตอบรับจากนักเรียนในโรงเรียน ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงมาสมัครเข้าร่วมโครงการมากถึง 599 คน ทำให้อัตราการแข่งขันในบางภาควิชาสูงถึง 1:10 และมีนิสิตโควตาโครงการธนาคารหน่วยกิตสำหรับภาควิชาต่าง ๆ รวม 81 คน หลักสูตรวิศวกรรมเกษตร 35 คน หลักสูตรวิศวกรรมโยธา 22 คน หลักสูตรวิศวกรรมการอาหาร 10 คน หลักสูตรวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ 13 คน หลักสูตรวิศวกรรมโยธา (ภาคพิเศษ) 1 คน

รศ.ดร.สมยศ เชิญอักษร คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน ได้กล่าวถึงโครงการธนาคารหน่วยกิตว่า ที่ผ่านมา ทางคณะให้การสนับสนุนโครงการดังกล่าวเป็นอย่างดี **เป็นโครงการที่ดึงดูดนักเรียนได้ดี** อีกทั้ง ยังมีทีมงานที่เข้าประชาสัมพันธ์ตามโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงเกณฑ์การรับสมัครได้อย่างตรงจุด ทำให้มีนักเรียนสนใจเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก คณะเห็นว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่ดี และจะมีอีกต่อไปแน่นอน

ผศ.พงษ์ภวัณณ์ ภัทรประภาพันธ์ ประธานโครงการธนาคารหน่วยกิต คณะวิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นครปฐม กล่าวว่า การที่โครงการประสบผลสำเร็จมาก อาจจะเป็นเพราะว่า โครงการธนาคารหน่วยกิตนี้ได้รับการสนับสนุนจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นครปฐม เป็นอย่างดี ส่วนการที่มีนักเรียนมาสมัครเป็นจำนวนมากน่าจะมีสาเหตุมาจากที่เมื่อนักเรียนได้เข้ามาเรียนล่วงหน้าแล้ว จะได้รับโควตาจริงทันที ที่ยืนยันสิทธิ์ โดยไม่ต้องสอบแข่งขันเพื่อขอรับโควตาอีกรอบหนึ่ง ทำให้นักเรียนทราบผลโควตาได้รวดเร็ว โดยคุณสมบัติผู้สมัคร ต้องเป็นนักเรียนสายวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ที่มีผลการเรียนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป หรือนักเรียนบางคนอาจมีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึง 3.00 หากมีความมุ่งมั่นและมีทักษะอื่นชดเชย เช่น เคยได้รับรางวัลประกวดสิ่งประดิษฐ์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาต่อ หรือ

เคยได้รับทุนเรียนดี หรือทุนการศึกษาจากสถาบันที่น่าเชื่อถือ หรือบางคนอาจมีผลการเรียนในหมวด วิชาคณิตศาสตร์-ฟิสิกส์ เฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไปก็สามารถลองสมัครเข้าทดสอบความรู้ได้

โครงการสัมฤทธิ์บัตร โครงการเรียนล่วงหน้ากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

โครงการสัมฤทธิ์บัตร เป็นโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ที่เปิดโอกาสให้ผู้สนใจทั่วไป นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยฯ ไม่จำกัดเพศ อายุและวุฒิ การศึกษา แม้ไม่สำเร็จการศึกษาทุกระดับก็เรียนได้ เรียนได้ทุกสถานภาพ เช่น พระ เณร ผู้พิการ หรือ ผู้ต้องขัง และนักเรียนที่กำลังเรียนมัธยมปลายทุกคนที่มีความพร้อมเข้าสู่ “การเรียนปริญญาตรี ล่วงหน้ากับโครงการสัมฤทธิ์บัตร ” สามารถสะสมจุดวิชาของหลักสูตรปริญญาตรี เมื่อจบมัธยมตอน ปลาย ก็สามารถโอนจุดวิชาที่สะสมเข้าหลักสูตรปริญญาตรีของมสธ.ได้ ทำให้ผู้เรียนได้รับโอกาสที่ดี เรียนปริญญาตรีก่อนควบคู่กับการเรียนมัธยมปลาย ทำให้พร้อมเพิ่มทางเลือกในการศึกษาต่อและ ประกอบอาชีพ

โครงการสัมฤทธิ์บัตรบัณฑิตศึกษา เป็นโครงการสำหรับผู้เรียนในระดับวิชาการที่สูงกว่า ระดับปริญญาตรี ที่มีได้มุ่งไปปริญญามหาบัณฑิต แต่ต้องการพัฒนาความรู้และทักษะในการบริหารงาน วิชาการและวิชาชีพในแขนงวิชาต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาวิชาชีพของ ตน ตามระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัย โดยอาศัยสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ที่ มหาวิทยาลัยจัดขึ้น ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ การสัมมนาเสริม การสัมมนาเข้ม ให้ผู้สมัครเลือก เรียนได้ตามความสนใจ จากชุดวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา อาทิ สาขาวิชาศิลป ศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ และ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ และสหกรณ์ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

ผู้เรียนในโครงการลักษณะนี้ จะต้องเรียนด้วยตนเองตามระบบการสอนทางไกล ด้วย ตนเองโดยอาศัยสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้นได้แก่ เอกสารการสอน แบบฝึกปฏิบัติ และซีดีเสียง(MP3)/ดีวีดี(DVD)/ซีดีมัลติมีเดียประจำชุดวิชา ที่จัดไว้อย่างมีระบบ ในรูปของชุดการสอน เรียกว่าชุดวิชา และเข้าสอบตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด เมื่อสอบไล่ได้ตามเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย จะ ได้รับใบสัมฤทธิ์บัตรบัณฑิตศึกษา รับรองความรู้ในชุดวิชานั้น และสามารถโอนชุดวิชาที่ได้รับใบสัมฤทธิ์ บัตรบัณฑิตศึกษาเข้าในหลักสูตรการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาได้

ประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับจากโครงการสัมฤทธิ์บัตร คือ

1. ผู้เรียนจะมีความรู้ทางวิชาการด้านต่าง ๆ ที่น่าสนใจเพิ่มมากขึ้น
2. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในการประกอบอาชีพและการพัฒนา

วิชาชีพของตน

3. นำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของตนอย่างมีคุณภาพ
4. ผู้เรียนจะได้รับการทดสอบความสามารถของตน ในการเรียนตามระบบการสอนทางไกล ในมหาวิทยาลัยเปิด
5. ผู้เรียนสามารถขอโอนชุดวิชาและรายวิชาที่ได้รับใบสัมฤทธิ์บัตรเข้าในหลักสูตรการศึกษา ระดับปริญญาตรีและประกาศนียบัตรของ มสธ. ตามโครงสร้างหลักสูตรปัจจุบัน เมื่อสมัครเป็นนักศึกษา ใหม่ของ มสธ.
6. ผู้เรียนสามารถเรียนโครงการสัมฤทธิ์บัตรไปพร้อมกับการประกอบอาชีพได้โดยไม่ต้อง แยกจากชีวิตการทำงานและครอบครัว
7. ผู้เรียนสามารถศึกษาอยู่ที่บ้านได้ โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ ประหยัดทั้งเวลาและ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางและอื่น ๆ
8. ผู้เรียนมีอิสระในการจัดการเรียนให้เหมาะสมกับความสามารถและสภาพแวดล้อมของ ตนเอง สามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้จากห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด “มม มสธ.” (ทุกจังหวัดทั่วประเทศ)
9. ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามอัธยาศัยและตลอดชีวิต ไม่จำกัด ในเรื่องของเวลาเรียน
10. นักเรียน นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอื่น ๆ และ นักศึกษา มสธ. ที่ลงทะเบียนเรียนตามหลักสูตรปกติ สามารถสมัครเรียน โครงการสัมฤทธิ์บัตรควบคู่ในเวลาเดียวกันได้

โครงการสะสมหน่วยกิตแบบรายกระบวนวิชา เพื่อเตรียมศึกษาระดับปริญญา หรือ “ระบบ Pre-Degree” ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้เปิดโครงการ “การศึกษาเป็นรายกระบวนวิชา เพื่อเตรียมศึกษาระดับปริญญาตรี หรือที่เรียกย่อว่าระบบ Pre-Degree” มุ่งสนับสนุนการเรียนรู้อัตนศึกษาตลอดชีวิต พัฒนาศักยภาพของคนที่เพิ่มขีดความรู้ความสามารถ ส่งเสริมและยกระดับคุณภาพชีวิต และเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาและสู่ตลาดแรงงาน ให้แก่

- 1) ประชาชนทั่วไป
- 2) หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความประสงค์ จะให้การศึกษาเพิ่มพูนความรู้แก่บุคลากร และ
- 3) ผู้เรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมปลาย สามารถศึกษาและ เรียนรู้ในระดับมหาวิทยาลัยควบคู่กันไปได้ ทำให้มีประสบการณ์และการเตรียมตัวที่จะเข้าศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาต่อไป และที่สำคัญหน่วยกิตสะสมที่สอบได้ แล้วขณะที่กำลังเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษา

ตอนปลาย สามารถนำมาสมัครเข้าเป็นนักศึกษาตามระเบียบฯ ของนักศึกษาชั้นปริญญาตรี และนำหน่วยกิตสะสมมาใช้เทียบโอนเพื่อศึกษาต่อเนื่องได้

โครงการนี้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนในกระบวนวิชาต่างๆ เช่นเดียวกับนักศึกษาปริญญาตรี ในคณะต่าง ๆ คือ **คณะนิติศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ สื่อสารมวลชน และคณะพัฒนาร্থพยากรณ์มนุษย์** (67 สาขาวิชา 2,279 กระบวนวิชา) มีรายงานวิจัยพบว่า จากการให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาระดับม. 3 และกำลังเรียนม.ปลาย เข้าเรียนสะสมและสามารถเทียบโอนไปสู่หลักสูตรปริญญาตรีได้ ทำให้จำนวนผู้สมัครเรียนมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมากคือ จากผู้สมัครจำนวน 8,671 คนในปี พ.ศ. 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 20,271 คนในปี พ.ศ. 2549 และมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี โครงการนี้ไม่บังคับให้ผู้เรียนต้องเข้าชั้นเรียน ผู้เรียนจะอ่านหรือศึกษาด้วยตนเองก็ได้ หรือจะไปเข้าฟังอาจารย์บรรยายที่มหาวิทยาลัยก็ได้ หรือสามารถโหลดคำบรรยายทางเว็บไซต์ ซึ่งเหมือนกับการไปนั่งฟังบรรยายที่ห้องเรียน โดยผู้เรียนไม่ต้องมาเรียนที่มหาวิทยาลัย ผู้เรียนสามารถใช้บริการระบบการสอนทางไกลผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ การสอนทางไกลผ่านดาวเทียมและเคเบิลใยแก้วระบบ Video-Conference แบบสื่อสารสองทาง มีการบริการสื่ออินเทอร์เน็ต ได้แก่การเรียนผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) ตำราอิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) ระบบ RU Cyber Classroom หรือระบบ Course on Demand และ m-Learning ซึ่งเป็นพัฒนาการเรียนการสอนบนเครื่องโทรศัพท์มือถือ (ยกเว้นในบางคณะ ที่อาจต้องเข้าเรียนบ้างในบางวิชา เช่น ในคณะวิทยาศาสตร์) ผู้เรียนที่สอบไม่ผ่าน ก็ต้องลงเรียนใหม่ในภาคซ่อมหรือในเทอมถัดไป ผู้เรียนสามารถเลือกลงวิชาได้อย่างอิสระและตามสะดวก โดยจะลงตามแผนหลักสูตรก็ได้ หรือลงเรียนตามที่ต้องการก็ได้ แบบอิสระหรือจะลงเรียนเฉพาะรายวิชาที่ตัวเองสนใจอยากจะได้ และผู้เรียนสามารถเรียนสะสมหน่วยกิตของคณะและสาขาวิชาต่าง ๆ ได้เหมือนนักศึกษาปริญญาตรี แต่จะต้องผ่านการวัดผลประเมินด้วยวิธีการเดียวกัน ด้วยข้อสอบชุดเดียวกัน ในขณะที่เรียนควบคู่ไปกับการเรียนในชั้นมัธยมปลาย เมื่อจบมัธยมปลาย ก็สามารถเทียบโอนกระบวนวิชาหรือรายวิชาที่สอบผ่านจาก Pre-Degree เข้าสู่ในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้ ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยรามคำแหง ก็สามารถจบปริญญาตรีได้

ประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับ

1. ให้ออกาสผู้เรียนที่พร้อมที่จะเรียนในระดับปริญญาตรี ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เข้าเรียนในระบบ Pre-Degree ทำให้มีประสบการณ์และการเตรียมตัว ที่จะเข้าศึกษาสาขาวิชาในระดับปริญญาตรี ได้ค้นหาตัวเอง ความชอบของตัวเอง ก่อนเข้าสู่การเรียนจริงในระดับอุดมศึกษาต่อไป

2. ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักจัดการวางแผน แบ่งเวลา มองเห็นเป้าหมายที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และดำเนินชีวิตได้ถูกต้อง ได้ทำในสิ่งที่ชอบและตั้งใจ
3. ไม่ปิดกั้นความสามารถทางการศึกษา และเป็นการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ ไม่ต้องเรียนกวดวิชา แต่สามารถลงทะเบียนเรียนสะสมหน่วยกิต ในสาขาวิชาของระดับปริญญาตรี
4. เป็นระบบการศึกษาที่ไร้ขีดจำกัด ไม่จำกัดอายุ ไม่จำกัดวัย สามารถจบปริญญาตรีในอายุ 19 ปี คือ จบพร้อมกับมัธยมปลายได้
5. สามารถเรียนจบปริญญาตรีได้ในอายุน้อย และได้โอกาสในการประสบความสำเร็จด้านการทำงานได้เร็วขึ้น เช่น สามารถสมัครงานเร็วขึ้น ได้งานที่ชอบได้เร็วกว่าเพื่อนๆในรุ่นเดียวกัน
6. สามารถได้รับเกียรตินิยม จากการขอเทียบโอนกระบวนวิชา Pre-Degree เข้าสู่ระดับปริญญาตรี
7. ได้เรียนในมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรมีคุณภาพการศึกษาและการทดสอบวัดผลที่มีมาตรฐาน

บทสรุป

จากสาระ แนวคิด หลักการ และกรณีตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับงานและบทบาทของธนาคารหน่วยกิตหรือธนาคารสะสมผลการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่า การจัดระบบธนาคารหน่วยกิตในประเทศไทยในภาคปฏิบัติ มีมานานแล้วในส่วนต่าง ๆ แต่การจัดอย่างเป็นระบบที่มีเครือข่ายที่กว้างขวาง ที่สมบูรณ์ เพื่อประโยชน์ของประชาชนแบบทั่วไป ที่เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และเพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่ปรากฏเด่นชัด ยังมีค่อนข้างจำกัด ก็แต่เฉพาะในแวดวงอุดมศึกษาหรือในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบที่ต่างคนต่างทำ ยังไม่มีระบบที่เชื่อมโยงต่อกัน เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยทั่วไป

โครงการธนาคารหน่วยกิต คณะวิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ก็เป็นหนึ่งในตัวอย่างของมหาวิทยาลัยจำกัดรับ ในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ต่างก็มีเฉพาะส่วนงานของตนเองในชื่อต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไป ส่วนใหญ่ยังคงผูกกับการศึกษาในระบบ ตามหลักสูตรการศึกษาในระบบ เป็นสำคัญ ปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้เคลื่อนไหวและสนับสนุนในเรื่องนี้ค่อนข้างแน่นอนแล้ว แต่คงต้องติดตามรอดูความคืบหน้าอีกกระยะหนึ่ง

ส่วนที่ดำเนินการอยู่ในมหาวิทยาลัยเปิด คือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชและมหาวิทยาลัยรามคำแหง นอกจากหลักสูตรการศึกษาในระบบตามปกติแล้ว ก็มีส่วนหนึ่งที่เปิดโอกาสการเรียนรู้ให้ผู้เรียนและประชาชนทั่วไป แต่ก็ดูเหมือนจะไม่ค่อยเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายนัก

การจัดให้มีระบบในทำนองเดียวกับธนาคารหน่วยกิต และมีแนวปฏิบัติที่เป็นระบบ ชัดเจน สำหรับผู้ที่จบอาชีวศึกษา (ปวช. ปวส.) ที่ได้รับทราบกัน ส่วนใหญ่เป็นในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน

ในหลักสูตรการศึกษาแบบต่อเนื่อง เทียบเข้าสู่หลักสูตรปกติ ซึ่งเป็นการศึกษาในระบบตามหลักสูตรเป็นสำคัญ ส่วนที่จัดสำหรับผู้ที่กำลังทำงาน ให้สามารถรองรับการเพิ่มโอกาสในการศึกษา การพัฒนาอาชีพ การงาน และส่งเสริมในแบบการสะสมหน่วยกิตในประเทศไทย ยังมีค่อนข้างจำกัดมาก

ด้วยรูปแบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) นี้ ไม่ว่าจะเรียนรู้แบบใด ระบบใด โดยหลักการทางการศึกษาสมัยใหม่แล้ว สามารถเทียบโอนกันได้ และถ้ามหาวิทยาลัยมีส่วนหรือมีบทบาทสำคัญในการดำเนินระบบธนาคารหน่วยกิตให้กว้างขวางได้มากยิ่งขึ้น จะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดการสร้างบุคลากร แรงงาน ที่สอดคล้องกับนโยบาย Startup และ Thailand 4.0 ของประเทศได้สะดวกยิ่งขึ้น จะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัวในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเมื่อสามารถนำมาเทียบโอนได้ สะสมได้ มีความยืดหยุ่นมากขึ้นในข้อจำกัดการเข้าถึง และที่ก้าวหน้าอาจนำไปสู่การได้รับประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตร จะช่วยให้เกิดการต่อยอดความสามารถทางด้านอาชีพได้ดียิ่งขึ้น เชื่อว่า จะเป็นการสร้างโอกาสและเพิ่มทางเลือกในการเป็นพื้นฐานสู่การพัฒนาคนไทยให้พร้อมสู่สังคมแห่งประเทศไทย 4.0 ได้เป็นอย่างดี ธนาคารหน่วยกิตหรือธนาคารสะสมผลการเรียนรู้ จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากการศึกษา จากการฝึกอบรม ทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย จากประสบการณ์และอาชีพ มาสะสมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับคุณวุฒิในระดับ หรือในสาขาวิชา ที่ได้สะสมผลการเรียนรู้ไว้ได้ โดยไม่ต้องเสียเวลาเรียนในสิ่งที่มีความรู้แล้ว ช่วยให้ประหยัดเวลา ทรัพยากร ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต บุคคลสามารถวางแผนเส้นทางการศึกษาของตนเองได้ และสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบคุณวุฒิได้อย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน สิ่งที่ยังไม่ค่อยจะคุ้นเคยกันในวงการศึกษาคือ เรื่องกลไกการเชื่อมโยง ซึ่งจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับโครงสร้างกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ การสะสมหน่วยกิตการเรียนเพื่อยกระดับการศึกษา การเรียนรู้จากประสบการณ์ในการทำงานและการเทียบโอนประสบการณ์จากการทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลจากการศึกษา หาความรู้ และเป็นผลของการเรียนรู้จากการศึกษาเพิ่มเติม และจากการฝึกฝนและปฏิบัติจริงจากการทำงาน เพื่อเพิ่มทักษะฝีมือและความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ

ภาษาไทย

จาก น.ร.ธนาคารหน่วยกิต สู่นิสิต...รั้ว “นนทรี”. (2551, กรกฎาคม). การศึกษาอัฟเกรด, วิชาการ
 ดอทคอม. สืบค้น 10 เมษายน 2560, จาก <http://www.vcharkarn.com/blog/38046>
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2559). *การเรียนระบบ Predegree (พีดีกรี) มหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
 สืบค้น 10 มกราคม 2559, จาก <http://www.ru.ac.th/th/Predegree>
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2559). *โครงการสัมฤทธิ์บัตร*. สืบค้น 10 เมษายน
 2560, จาก <http://www.stou.ac.th/study/sumrit/Learn/LEARN.asp>
 วัชรารกรณ์ ชิวโศภิชฐ. สุวรรณณี เดชวรชัย. วิภาพร ใจสิทธิ์. (2551). *ความคาดหวังและพฤติกรรม*

การเรียนของผู้เข้าศึกษารายกระบวนวิชา เพื่อเตรียมศึกษาระดับปริญญาตรี (Pre-Degree). ส่วนกลางของมหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน). (2555). กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ (Professional Qualification Framework). สำนักรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ.

อัจฉราวรรณ นารถพจนานนท์. (2549). เหตุจูงใจในการสมัครเข้าศึกษาเป็นรายกระบวนวิชาเพื่อเตรียมศึกษาระดับปริญญาตรี (Pre-degree) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภาษาต่างประเทศ

Choi, Sang-Duk, (2007). *Country Background Report: Public of Korea. OECD Thematic Review on Recognition of Non-formal and Informal Learning.*

Kee,Youngwha., & Zhang, Rui. (2006). *Credit Bank System: What has been Saved for Ten Years of Educational Quality ?*. Retrieved June 8, 2016, from <http://www.researchgate.net/publication/268302033>.

Unesco Institute for Lifelong Learning, (2012). *Unesco Guidelines for the Recognition, Validation and Accreditation of the Outcomes of Non-formal and Informal Learning*. P.3-8.

Unesco Institute for Lifelong Learning, (2014). *Republic of Korea Case Study: World of Work – Lifelong Learning Account System*. P.1-2